

عوض می‌کنیم.

یعنی معتقدید، در حال حاضر این رویکرد وجود ندارد؟
حالا چه وجود داشته باشد و چه نداشته باشد، ما می‌خواهیم که این رویکرد به نفع تغییر کند و کاملاً دگرگون شود. اولاً از این به بعد باید درباره بخشی از نفت برای صادرات فکر کنیم و بخش دیگر آن را باید برای تولید کالاهای سوختی در نظر بگیریم.

علاوه بر این بخش دیگری از نفت صرف کالاهای غیرسوختی مانند فرآورده‌های پتروشیمی و دیگر کالاها مانند منسوجات می‌شود و بخش چهارم درباره نفت این است که بخش اعظمی از درآمدهای نفتی در صندوقی به نام صندوق توسعه پس انداز ملی می‌رود و آنجا به عنوان سرمایه مولد استفاده می‌شود. در این سیستم تنها بخشی از نفت در خارج به فروش می‌رسد و بقیه آن یا صرف تولید کالاهای سوختی یا غیرسوختی می‌شود که این کالاها یا صادر می‌شود یا به مصرف داخلی می‌رسد.

در این شرایط نگاه به نفت متعادل خواهد شد. آن موقع وقتی صنعت نفت و گاز و پتروشیمی کشور را گسترش دهیم، قیمت واقعی نفت برای ما مهم می‌شود، چه بسا مجبور شویم از کشورهای دیگری مانند کشورهای آسیای مرکزی نفت وارد کنیم و معلوم نیست در آن شرایط قیمت بالای نفت به نفع خود ما تمام شود.

پس کشور به سمت رویکرد تازه‌ای حرکت می‌کند که در آن شرایط اگر قیمت نفت مطابق با قیمت‌های واقعی باشد به نفع ماست نه قیمت بالای نفت.

این نگاه یک نگاه سیاستگذاری است که کمتر در اجرا وجود دارد. تجربه حساب ذخیره ارزی و تکرار جدا کردن هزینه‌های جاری از محل درآمدهای نفتی که در سالهای اخیر بسیار درباره آن شنیده‌ایم، نشان می‌دهد که سیاستگذاران خوبی خوب الزاماً به عملکردهای مناسب در اجرا تبدیل نمی‌شوند. ضمن آنکه تجربه

دولت نهم در مواجهه با قانون برنامه چهارم توسعه هم نشان می‌دهد که وقتی دولت نخواهد برنامه و قانون را اجرا کند، به راحتی می‌تواند این کار را انجام دهد. با این حساب با چه راهکار و تضمینی به دنبال اجرایی شدن این سیاستها هستید؟ چه ضمانتی وجود دارد که این صندوق چند سال بعد به سر نوشت حساب ذخیره ارزی دچار نشود؟

این حرف درست است اگر سیاستها تبدیل به اجرا نشوند در آسمان باقی می‌ماند حال آنکه آنها باید زمینی شوند. منتها ما سعی کردیم سیاستها را طوری طراحی کنیم که ضمانت اجرایی در داخل آنها وجود داشته باشد. برای رسیدن به چنین راهکاری تجربه گذشته را پیش رو قرار دادیم. ما نیامدیم که سیاست تازه‌ای برای حساب ذخیره ارزی در نظر بگیریم، چون متوجه شدیم که این حساب خیلی تضمین ندارد. برای همین پیشنهاد صندوق تازه‌ای به نام صندوق توسعه پس انداز ملی ارائه شد تا این صندوق با ساز و کاری مستقل و با داشتن هیئت امناء و شورایی مستقل تصمیم‌گیر آن باشد.

با تصویب اساسنامه و ساز و کار صندوق، این هیئت امناء و شورا اختیار و استقلال بیشتری برای حفظ منافع و سرمایه‌های ملی خواهند داشت و از یک حساب تبدیل به یک نهاد تصمیم‌گیرنده می‌شود. به طوری که این نهاد به راحتی تسلیم فشارها نخواهد شد و آن تصمیمی را اتخاذ خواهد کرد که به نفع کشور است. بالاخره ما در این سیاستگذاری جدید تجربه‌های گذشته را که شما به آن اشاره کردید دیده‌ایم.

جزئیات کارکرد و فرایند تأسیس و تصمیم‌گیری این صندوق مشخص شده است؟

نه. اما به محض اینکه این ساز و کار نهایی شود و خدمت مقام معظم رهبری بفرستیم تا ایشان آن را تصویب نهایی بکنند منتشر خواهد شد.

این صندوق در کنار حساب قرار خواهد گرفت؟
خیر، کل حسابهای حساب ذخیره ارزی و منابع آن به این صندوق منتقل خواهد شد.

یعنی منابع تأمین سرمایه این صندوق، همان منابع حساب ذخیره ارزی خواهد بود؟

بخشی از سرمایه صندوق منابعی است که حساب ذخیره ارزی را تشکیل می‌دهد. اما خود صندوق هم کارکرد خود را خواهد داشت و درآمد دارد.

از زمان آغاز بحث بر سر ورود مجمع به نحوه هزینه کرد درآمدهای نفتی شاهد واکنشهایی در مجلس و دولت هستیم که به این تصمیمات روی خوش نشان نمی‌دهند، نظر نمایندگان این نهادها در بحثهای مجمع چه بوده است؟

این تصمیمات با حضور سران قوا گرفته شده و آنان هم نظرات خود را گفته‌اند و با مشارکت آنان تصمیم گرفته شده است.

پس این واکنشها که شاهد آن هستیم از کجا نشئت می‌گیرد؟

اینها احتمالاً از حوزه‌هایی خارج از سران و مسئولان اصلی آن قوا صورت می‌گیرد.

یعنی دولت هم پذیرفته است که از این منبع تأمین مالی راحت و بدون دردسر بگذرد؟ چون به هر حال دولتها در این سالها به راحتی نیازهای خود را از محل حساب ذخیره تأمین کرده‌اند و بدون این منبع به مشکل خواهند خورد.

به هر حال حضور داشتند و رأی خود را داده‌اند. بله کار آنها یک مقدار سخت‌تر می‌شود، البته ما ملاحظه آنان را کردیم که بتوانند کشور را اداره کنند.

رفت و برگشت به این صندوق ارزی است؟

بله، تمام فعالیت این صندوق ارزی است تا پول ملی با تغییرات و نوساناتی روبه‌رو نشود.

انرژی و سیاستهای جهانی

دکتر آرشاد خان

نگاه کارشناس | پرونده این ماه، انرژی و امنیت ملی

گذشت زمان نه تنها باعث پایین آمدن موضوع انرژی از صدر مسائل جهانی و کاهش اهمیت آن نشده است بلکه بروز مسائلی همانند افزایش شدید قیمت نفت در بازارهای جهانی و استمرار و گسترش پدیده خشکسالی، اهمیت آن را مضاعف کرده است. زمانی که اجلاس جهانی، توسعه پایدار انرژی را به عنوان یکی از موضوعات پنجگانه اصلی (WEHAB) مورد توجه قرار داد که هدف را تعقیب می‌کرد:

۱- کاهش مصرف سوختهای فسیلی با هدف تشویق تولید و مصرف سوختهای پاک‌تر؛

۲- افزایش دسترسی جهت تضمین دسترسی جوامع فقیر از موهبت انرژی.

در زمان برگزاری اجلاس جهانی توسعه پایدار در سال ۲۰۰۵ از اختلاف دیدگاه گروه کشورهای مختلف مشهود بود که دسترسی به هدفهای فوق با چالشهای جدی مواجه خواهد بود. چه اینکه گروه کشورهای اروپایی (EU) به دلیل پیشرفت در فناوری تولید انرژیهای نو در صدد جایگزینی حداقل ۱۵ درصدی انرژیهای نو با انرژی فسیلی در بازه زمانی ۲۰۱۰ بودند. واقعیت این بود که کشورهای اتحادیه اروپا در زمان طرح این پیشنهاد

گسترش دهد. از یک سو افزایش قیمت نفت مسابقه برای تولید بیشتر به منظور برقراری تعادل در بازار عرضه و تقاضا را دامن زده تا جایی که حتی کشورهای حامی سیاست جایگزینی انرژیهای نو به جای سوخت فسیلی نیز به دلیل ترس از آینده نامطمئن به رونق تولید بیشتر سوختهای فسیلی کمک کردند. از سوی دیگر بهبود دسترسی فقرا و جوامع محروم از انرژی (از هر نوع) با چالشی جدی‌تر مواجه شد. این گروه از جوامع تحت تأثیر خشکسالی فقر مضاعف را تجربه می‌کنند و به دلیل افزایش قیمت حاملهای انرژی، دسترسی آنها به حداقلها نیز کاهش یافته است.

مثال فوق در زمینه هدف گذاری اجلاسهای مهم بین المللی برای تولید و مصرف سوخت پاک و تحقق حق دسترسی همگان به انرژی بیان شد تا اهمیت و ضرورت تولید و ترویج علم و تبادل اطلاعات در زمینه انرژی را گوشزد کند. اکنون که جمعی از صاحب نظران و علاقه‌مندان به مباحث انرژی کمر همت بسته و در صددند تا با تولید و عرضه ماهنامه تخصصی «تازه های انرژی» بخشی از رسالت جهان توسعه یافته و پایدار را بر دوش بگیرند، صمیمانه برای آنان آرزوی توفیق در نیل به هدف را دارم. آن طور که از بیانیه تولد این نشریه بر می‌آید، مدیران و گردانندگان «تازه‌های انرژی» پیرامون جوانب و حواشی تولید و عرضه یک نشریه بر محتوا و با کیفیت اندیشیده‌اند. این نخستین گام برای نیل به هدفهای بزرگی است که لاجرم باید مورد توجه قرار بگیرد. «تازه‌های انرژی» می‌تواند رسانه‌ای تأثیرگذار باشد، اگر تهدیدها و فرصتهای بشر در تولید و مصرف انرژی برای آینده بهتر را کشف کند و راه بهره‌گیری از آنها را بر جوامع بنمایاند.